

İller Bankası Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/801)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2775

8 . III . 1954

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İller Bankası Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Dahiliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 8 . III . 1954 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

İller Bankası hakkındaki 4759 sayılı Kanunun ikinci maddesinde, Bankanın sermayesi, kırk milyon il özel idarelerince, otuz milyonu belediyelere ve atuz milyonu da köyler tarafından sağlanmak üzere yüz milyon lira olarak tesbit edilmiş, ancak belediyeler için tefrik edilmiş olan sermayenin 1949 yılının sonuna kadar tamamen tahsil olunacağı nazarı itibara alınarak kanunun verdiği mezuniyete istinaden yukarıki nispetlerle aynı idarelerin sermaye iştirak hisseleri artırılmış ve 15 . VIII . 1949 tarih ve 3/9713 sayılı İcra Vekilleri Heyeti kararı ile Bankanın sermayesi 200 milyon liraya çıkarılmıştır. Bankanın 20 . X . 1953 tarihinde ödenmiş sermayesi 82 251 376 liradır. Bunun 52 736 767 lirası belediyelere, 20 744 781 lirası özel idarelere ve 8 769 828 lirası da köylere aittir. Bilhassa belediyeler için iştirak hissesi olarak gösterilmiş olan 60 milyon liranın mühim bir kısmı şimdikiye kadar tahsil edilmiştir ve 1954 yılında sermaye haddi tamamen dolmuş bulunacaktır. Bu itibarla belediyeler için tefrik edilmiş bulunan sermaye payı miktarının şimdiden artırılması zarureti hâsıl olmuş ve gelirleri her yıl tezayüt eden Özel idarelerle belediyelerin iştirak payları 120 şer milyon olarak tesbit edilmek ve köylerin yıllık sermaye payının bugünkü hükümler karşısında tamamen tahsili uzun zamana mütevakkıf bulunduğundan kanundaki miktar olduğu gibi bırakılmak suretiyle kanunun ikinci maddesinde yapılan tadilâtlarla tasarıda Bankanın sermayesi 300 milyon lira olarak gösterilmiştir.

Sermayenin tezyidi, bankanın dış kaynaklardan lüzumu kadar istifadesini temin bakımından da zaruret halini almış bulunmaktadır. Kanunun yirmi ikinci maddesi tadil edilmeden evvel banka, ancak ödenmiş sermayesinin yarısını geçmemek ve vâdeleri yirmi yılı aşmamak üzere İcra Vekilleri Heyeti kararıyla uzun vâdeli istikrazlar akdetmeğe ve tahvil çıkarmaya yetkili iken bankanın, yapmak durumunda olduğu birçok işleri başarabilmesi için bu maddede değişiklik yapılmış ve banka ödenmiş sermaye ve ihtiyatlarının tamamına kadar İcra Vekilleri Heyeti kararıyla müddetle takyidedilmeksizin uzun vâdeli istikrazlar akdetmeye veya tahvil çıkarmaya imkân bahşedilmiştir. Halbuki 1 . 3 . 1950 tarihli ve 5576 sayılı Kanunla değişiklik kabul olunduğu zaman su, elektrik proje ve tesisleriyle harita, imar plânı ve diğer hizmetlerin taahhüt bedeli yekûnu ellibeş milyon lirayı aşmamıştı, 1 . 3 . 1950 tarihinden sonra ise bankanın, muhtelif şehir ve

kasabaların ön plânda gelen içme su ve elektrik tesisleriyle sıhhi ve medeni gelişmelerini sağlamak için evvelki senelerde yaptığı ihalelerden dolayı sözleşmeye bağlanmış taahhütlerinden 1954 yılına devredecek olan 1201 adet işin bedelleri bakiyesi 165 181 242 liradır. 1954 yılı için hazırlanmış olan bankanın iş ve plâsman programına göre ise belediyesi olup da içme suyu ele alınmamış hiçbir şehir ve kasaba bırakılmıyacak, termik ve hidrolik olarak yeniden 186 adet elektrik santrali tesis edilecek ve diğer müteferrik işlerle beraber 1953 ten müdevver taahhütlere 532 adet iş daha ilâve olunacaktır ki, bu suretle iş adedi 1753 e ve bedelleri yekûnu da iki yüz yetmiş iki milyon beş yüz bin liraya balığ olacaktır. Buna mukabil banka 20 . 11 . 1953 tarihine kadar tahsil edilmiş 82 251 376, lira sermayesiyle muhtelif müesseselerden vukubulan tevdiatı da plâse ederek yurdun her tarafına yayılmış ve serpilmiş olan hizmetlerini ifaya çalışmıştır.

Müesseselerin vâdeli olan mevduatını iade etmek ve bundan sonra da ortaklarının ihtiyaçlarını karşılamak için uzun vâdeli istikrazlar yapmak zarureti aşikârdır. 6115 sayılı Kanunla kurulan Amortisman ve Kredi Sandığı buna imkân veren başlıca müessesedir. Ancak İller Bankası Kanununun muaddel 22 nci maddesinin koyduğu tahdidî hüküm karşısında bugün için bu müesseseden istifade imkânı 50 milyon lirayı aşmamaktadır. Halbuki bu miktarla ikmali derdest ve sözleşmeleri yapılmış bulunan tesislerin ve diğer işlerin taahhüt bedellerini ödemek ve karşılamak asla kabil değildir.

Bu itibarla 4759 sayılı Kanunun, 5576 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 22 nci maddesindeki ödenmiş sermaye ve ihtiyatlarının tamamına kadar tanınmış olan istikraz kabiliyetinin, itibari sermaye hududu içine alınması, Amortisman ve Kredi Sandığı ile diğer kaynaklardan geniş miktarda istikraz yapılmasına imkân vermesi bakımından zaruri ve lüzumlu görülmektedir. Etbank, Ziraat ve Emlâk Kredi bankalarıyla Amortisman ve Kredi Sandığı kanunlarındaki istikraza taallük eden müsait hükümlerin İller Bankası için de kabulü halinde özel idarelerle belediyelerin ve köylerin âmme hizmetlerini kolaylıkla yapmak, yaptırmak ve finanse etmek imkânı hâsıl olacaktır.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 1/801

Karar No. 41

9 . III . 1954

Yüksek Reisliğe

İller Bankası Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun lâyihası encümenimizde görüşüldü:

Hükümet gerekçesinde ileri sürülen mucip sebepler encümenimizce de kabule şayan görülmektedir. Maddelerin müzakeresine geçilmiş ve okunan maddeler aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Dahiliye Encümeni Mazbata Muharriri

Reisvekili

Bursa

N. Yılmaz

Amasya

K. Eren

Kâtip

Muğla

Y. Başar

Bursa

R. Aybar

İsparta

K. Demiralay

Kastamonu

F. Keçecioglu

Samsun

M. Özkefeli

Zonguldak

A. Yurdabayrak

Balıkesir

S. Baskan

Çoruh

Z. Ural

İstanbul

C. Türkgeldi

Kütahya

Y. Aysal

Sivas

E. Damalı

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 1/801

Karar No. 177

10 . III . 1954

Yüksek Reisliğe

İller Bankası Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Dahiliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 8 . III . 1954 tarihli ve 71/2775 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Dahiliye Encümeni mazbatası ile birlikte encümenimize havale buyurulmuş olmakla adı geçen Banka Umum Müdürü hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Lâyihanın esbabı mucibesinde bankanın sermayesinin tezyidi, istikraz akdi ve tahvil çıkarma yetkisi hakkında ileri sürülen mütalâalar encümenimizce de yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve lâyiha Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Tercihan ve müstacelen görüşülmesi temeniyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Mazbata M.
Rize	İstanbul	Sivas
<i>İ. Akçal</i>	<i>H. Hüsman</i>	<i>H. İmre</i>
Kâtip		
Siird	Çanakkale	İstanbul
<i>B. Erden</i>	<i>K. Akmanlar</i>	<i>S. Oran</i>
İstanbul	Kırklareli	Kırşehir
<i>F. Sayımer</i>	<i>Ş. Bakay</i>	<i>E. Özdeş</i>
Seyhan	Diyarbakır	Trabzon
<i>S. Bari</i>	<i>M. Ekinci</i>	<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>
Muğla		Rize
<i>N. Özsan</i>		<i>O. Kavrakoğlu</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İller Bankası Kanunununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 16 . VI . 1945 tarihli ve 4759 sayılı İller Bankası Kanununun ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bankanın sermayesi üç yüz milyon liradır. Bu sermayenin yüz yirmi milyonu il özel idareleri, yüz yirmi milyonu belediyeler ve altmış milyonu da köyler tarafından sağlanır.

Bankanın sermayesi, yukardaki nispetlerle, aynı idarelerce sağlanmak üzere İcra Vekilleri Heyeti kararıyla bir misline kadar artırılabilir. Bankanın başka kaynaklardan elde edeceği gelirler de bu sermayeye eklenir. Belli bir tahsis yeri gösterilmeksizin veya sermayeye katılmak üzere yapılmış olan bağışlar sermaye haddi doluncaya kadar birinci fıkradaki nispetlere göre sermaye hesabına ve bu had dolduktan sonra ihtiyat akçesi hesabına geçirilir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

İller Bankası Kanunununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İİ.

MADDE 2. — Aynı kanunun 1. III. 1950 tarihli ve 5576 sayılı Kanunla tadil edilen 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Banka itibari sermayesinin tamamına kadar Amortisman ve Kredi Sandığının mütalâası ve Maliye Vekâletinin muvafakati ve İcra Vekilleri Heyetinin tasvibi ile istikraz akdedebilir ve tahvil çıkarabilir. Maliye Vekâletinin önceden muvafakati alınmak ve yukardaki had dâhalinde kalmak şartıyla girişilecek taahhütler mukabilinde bono ihraç edebilir. Bu suretle çıkarılacak bonolara Maliye Vekâleti kefalete yetkilidir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil Devlet Vekili

A. Menderes

Devlet Vekili

Millî Müdafaa Vekili

K. Yılmaz

Hariciye Vekili

F. Köprülü

Maarif Vekili

R. S. Burçak

İkt. ve Ticaret Vekili

Fethi Çelikbaş

Güm. ve İnh. Vekili

Münakalât Vekili

Y. Üresin

İşletmeler Vekili

S. Yırcalı

Devlet Vekili

Adliye Vekili

O. Ş. Çiçekdağ

Dahiliye Vekili

E. Menderes

Maliye Vekili

H. Polatkan

Nafia Vekili

K. Zeytinoğlu

Sih. ve İç. Mua. Vekili

Dr. F. H. Üstündağ

Ziraat Vekili

N. Ökmen

Çalışma Vekili

H. Erkmen

B. E.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.